

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ
IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESOUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL MEDICINOS
REZIDENTŪROS STUDIJŲ IR ODONTOLOGIJOS REZIDENTŪROS STUDIJŲ
PROGRAMŲ VYKDYMO REIKALAVIMŲ IR PRIEŽIŪROS TVARKOS APRAŠO
PATVIRTINIMO“ PROJEKTO (toliau – Nutarimo projektas)**
(Nr. TAP-18-2299; TAIS Nr. 18-14121(2))

2019-01-07 Nr.NV-26

Vilnius

Įvertinę Nutarimo projekto, atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Konstitucinio teismo jurisprudencijoje laikomasi principinės pozicijos, kad svarbiausi visuomeniniai santykiai turi būti reglamentuojami įstatymais. Ne kartą pažymėta ir tai, kad pagal Konstituciją su žmogaus teisių ir laisvių turinio apibrėžimu ar jų įgyvendinimo garantijų įtvirtinimu susijusį teisinį reguliavimą galima nustatyti tik įstatymu. *Jokiomis aplinkybėmis poįstatyminiais teisės aktais negalima nustatyti asmens teisės atsiradimo sąlygų, riboti teisės apimtį* (Konstitucinio Teismo 2015 m. rugsėjo 29 d. nutarimas). Vadovaujantis minėta Konstitucinio Teismo doktrina, mūsų nuomone, Medicinos rezidentūros studijų ir odontologijos rezidentūros studijų programų vykdymo reikalavimų ir priežiūros tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 13 (dubliuoja Medicinos praktikos įstatymo 4 str. 2 d. paskutinio sakinio nuostatą), 14 punktų, 20.5 papunkčio bei IV skyriaus “Rezidento teisės, pareigos, atsakomybė” nuostatos, įtvirtinančios rezidentų, rezidentų bazės vadovų, rezidentų vadovų teises, pareigas bei atsakomybę, yra įstatyminio lygmens. Vertinant tai, siūlytume iš esmės peržiūrėti Aprašą. Kartu akcentuotina, kad Medicinos praktikos įstatymo 2 str. 1 dalyje apibrėžta „gydytojo“ sąvoka, kuri apima ir gydytoją rezidentą, todėl minėto įstatymo trečiame skirsnyje įtvirtintos gydytojo profesinės teisės, pareigos ir atsakomybė taikytinos ir gydytojui rezidentui.

2. Nutarimo projekto 3 punkto siūlytume atsisakyti kaip nebeaktualaus laiko kontekste.

3. Aprašo 1 punkte nustatyta jo taikymo apimtis neatitinka Aprašo turinio, visų pirma, tuo aspektu, kad Nutarimo projekto preambulėje nurodytos įstatyminės nuostatos nesuponuoja pareigos Vyriausybei nustatyti nuostatų, susijusių su rezidentūros finansavimu (Aprašo VII skyrius), visų antra, Aprašas reglamentuoja rezidentūros trukmę (žr. Aprašo 3 punktas bei Aprašo priedai), rezidento vertinamąsi medicinos ar odontologijos praktika savarankiškai be rezidento vadovo priežiūros rezidentūros bazėje (žr. Aprašo V skyrius). Vertinant šių pastebėjimų kontekste, reikėtų tikslinti Aprašo 1 punktą.

4. Atkreiptinas dėmesys, kad Aprašo 3 punkte nustatoma, kad odontologijos rezidentūros trukmė yra 3-4 metai, akcentuojant, kad gydytojų odontologų specialistų rengimo rezidentūroje trukmę nustato Aprašo 2 priedas, tačiau minėtame priede nustatyta tik asmenų grupė, kuriems takoma 3 metų rezidentūra. Tad šių nuostatų kontekste lieka neaišku, kokiai asmenų grupei turėtų būti taikoma 4 metų rezidentūros trukmė.

5. Nėra aiškus Aprašo 5 punkto, kuriame nustatoma studijų forma, įstatyminis pagrindas, t.y. ar Vyriausybei yra pavesta nustatyti rezidentūros studijų formą.

Kartu pažymėtina, kad nėra aiški Aprašo 5 punkto antrosios pastraipos nuostatos praktinio taikymo galimybės, nustatant teorinės ir profesinės praktikos dalių apimtį, formuojant taisyklę “ne mažiau kaip 25 procentai ir 75 procentai”, t.y tuomet susidarytų virš 100 procentų; nėra atskleistas formuluotės “ciklas” turinys, todėl nuostata lieka neaiški.

6. Kadangi universitetas ne tik organizuoja, bet vykdo rezidentūrą, vadovaujantis Aprašo 9 punktu, siūlytume tikslinti Aprašo 6 punktą.

Be kita ko, nėra aiškus Aprašo 6 punkto, kuriame nustatoma, kad teisę organizuoti rezidentūrą turi universitetai, kuriems tokią teisę suteikia rezidentūrą reglamentuojantys teisės aktai, bei Aprašo 16 punkto, kurioje nustatyta, kad rezidentūra gali būti vykdoma ir kitose aukštosiose mokyklose universiteto nustatyta tvarka, santykis. Šiuo konkrečiu atveju, Vyriausybė suteikia galimybę universitetui nusistatyti kitokias taisykles, nors Nutarimo projekto preambulėje nurodytos įstatyminės nuostatos įpareigoja Vyriausybę nustatyti konkrečias elgesio taisykles dėl rezidentūros vykdymo, todėl siūlytume visa tai apibrėžti minėtame teisės akte. Be kita ko, pastebėtina, kad Aprašo 16 punkto formuluotė “gali būti” neformuluoja elgesio taisyklės, todėl vengtina šiame kontekste.

7. Medicinos praktikos įstatymo 3 str. 4 dalyje taip pat formuojama taisyklė dėl rezidentūros vietų skaičiaus (analogiškai ir Odontologijos praktikos įstatyme), todėl atitinkamai turėtų būti papildyta ir Aprašo 7 punkto nuostata.

Pastebėtina, kad formuluotės “programa” (žr. Aprašo 7 punktas) trumpinys nėra įvestas, todėl ji turėtų būti tikslinama, vartojama pilnai.

Formuluotės “pagal atitinkamas programas” (žr. Aprašo 7 punktas) ir “pagal atitinkamas medicinos ir odontologijos <...> programas” (žr. Aprašo 8 punktas) siūlytume suderinti, nes jų turinys tapatus.

8. Svarstytina, ar pakankamas, pateisinantis teisėtus asmenų, planuojančių studijuoti rezidentūroje, lūkesčius terminas nustatomas Aprašo 8 punkte, t.y. ar “ne vėliau kaip prieš mėnesį iki priėmimo į rezidentūrą pradžios” pranešus apie rezidentūros vietų skaičių įmanoma pasirengti stojamiesiems egzaminams.

9. Aprašo 9 punkte nustatoma, kad sudaroma trišalė sutartis tarp universiteto, rezidentūros bazės ir rezidento. Antrame minėtos nuostatos sakinyje apibrėžiama, kas turėtų būti numatoma sutartyje. Kaip viena iš sutarties dalių numatoma valstybės biudžeto asignavimų, skirtų rezidentų pareiginei algai, skyrimas. Šiuo konkrečiu atveju nėra aišku, kodėl sutartyje, kuri kiekvienu atveju yra individuali, turėtų būti numatomi valstybės biudžeto asignavimai.

10. Aprašo 11 punkto nuostata dubliuoja Medicinos praktikos įstatymo 4 str. 2 dalį (analogiška nuostata Odontologijos praktikos įstatymo 4 str. 1 dalyje), todėl dubliuoti jos poįstatyminiame teisės akte yra ydinga teisėkūros praktika. Siūlytume tai įvertinti ir nuostatos atsisakyti.

11. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad įstatymų leidėjas gali apibrėžti įstatymuose vartojamų sąvokų turinį, tačiau iš Konstitucijos, *inter alia* konstitucinio teisinės valstybės principo, kylantis reikalavimas paisyti teisės aktų hierarchijos suponuoja, kad įstatymuose vartojamų sąvokų turinys gali būti apibrėžiamas (*inter alia* aiškinamas) įstatymu, o ne žemesnės galios teisės aktu (Konstitucinio Teismo 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarimas). Vertinant tai, manytume, kad Aprašo 12 punkte formuojama nuostata nesuderinama su Konstitucinio Teismo doktrina, todėl siūlytume jos atsisakyti.

12. Atkreiptinas dėmesys, kad Aprašo 14 punkte nėra aiškus formuluotės “mokymo procesas”, o Aprašo 16 punkte formuluotės “klinikinė bazė” turinys, siūlytume “išgryninti” šių formuluočių turinį arba jų atsisakyti.

13. Aprašo 19 punkto nuostatą siūlytume įvertinti keliais aspektais: ar rezidento vadovas neturėtų turėti mokslinio laipsnio; ar patirtis neturėtų būti siejama su atitinkama rezidento siekiama įgyti specializacija.

14. Abejonių kelia Aprašo 20.2 papunktis tuo aspektu, ar iš tiesų rezidento vadovas turi sudaryti sąlygas įgyti teorinių ir praktinių įgūdžių, ar tai neturėtų būti universiteto pareiga.

15. Aprašo 20.3 papunktyje siūlytume įtvirtinti išlygą dėl medicinos etikos pažeidimų, t.y. jog rezidento vadovas informuoja apie juos, jeigu jų yra.

16. Aprašo 20.4 papunkčio nuostatos dalis “esant poreikiui, rašo rezidento charakteristiką” – neformuoja elgesio taisyklės; siūlytume atsisakyti, tai galėtų būti universiteto vidaus administravimo dalykas.

17. Aprašo 23 punkto nuostata dubliuoja Medicinos praktikos įstatymo 3 str. 4 dalį (taip pat ir Odontologijos praktikos įstatymo 3 str. 3 dalį); be kita ko, nėra aktualu, kurioje vietoje sutartis sudaroma – “rezidentūros bazėje”; taip pat nėra aiškus formuluotės “visą profesinės praktikos darbo laiko normą” turinys – koks subjektas tą normą nustato ir pan.

18. Kadangi rezidentūros profesinės praktikos dalis vykdoma rezidentūros bazėje (žr. Aprašo 10 punktas), atitinkamai turėtų būti tikslinamas Aprašo 24 punkto formuluotė “numatyta rezidentūros programos dalį”.

19. Kadangi Aprašo 24 punktas nustato, koks dokumentas išduodamas baigus profesinę praktiką, o Aprašo 17 punkte nustatoma, kad universitetas nustato baigiamojo egzamino vykdymo ir vertinimo tvarką, sistemiškai vertinant lieka nereglamentuoja, kaip baigiama teorinė dalis, t.y. kada gali būti laikomas baigiamasis egzaminas.

20. Aprašo 28 punkto nuostata siūlytume suderinti su Medicinos praktikos įstatymo 2 str. 14¹ dalyje bei Odontologijos praktikos įstatymo 2 str. 13¹ dalyje įtvirtinta sąvoka “pakopinių kompetencijų patvirtinimo pažymėjimas”, t.y. Apraše vartoti nurodytą sąvoką, be kita ko, jau įstatyminėje nuostatoje nustatyta, kad pažymėjime turi būti nurodyta rezidento įgyta kompetencija, todėl ši Aprašo nuostata jokios naujos elgesio taisyklės neformuluoja, todėl abejotinas jos poreikis šio aprašo kontekste.

Aprašo 29 punktas, mūsų nuomone, taip pat nėra šio teisės akto reguliavimo dalykas; Kompetencijų komisijos sudėtis yra žemesnės galios teisės akto reguliavimo dalykas; be kita ko, nuostata formuojama taip, kad nekuria konkrečios elgesio taisyklės (vartojamos formuluotės “gali būti”), todėl siūlytume jos atsisakyti.

Vertinant šioje pastaboje pateiktus pastebėjimus, akivaizdu, kad Aprašo V skyrius jokių naujų elgesio taisyklių, nei numatyta įstatyminiame reguliavime dėl pakopinių kompetencijų patvirtinimo pažymėjimų įgijimo, nekuria, todėl nėra aiškus jų dėstymo šio teisės akto kontekste tikslas.

Teisės grupės patarėja
Barsulienė

Gerda Štaraitė-

Gerda Štaraitė-Barsulienė, tel.

